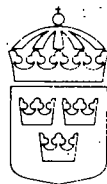

Utrikesutskottets betänkande

1986/87:7

om rätt för kommuner och landstingskommuner att
vidta bojkottåtgärder mot Sydafrika
(prop. 1986/87:10)

UU
1986/87:7

Propositionen

I proposition 1986/87:10 föreslås att den tidsbegränsade lagen (1985:1052) om rätt för kommuner och landstingskommuner att vidta bojkottåtgärder mot Sydafrika skall fortsätta att gälla fr. o. m. den 1 januari 1987 tills vidare.

Giltighetstiden för denna lag begränsades vid dess tillkomst, eftersom den allmänna frågan om en utvidgning av den kommunala kompetensen till att omfatta också solidaritetsyttringar i internationella frågor då övervägdes av stat-kommunberedningen (C 1983:02). Beredningen har nu avslutat sitt arbete och överlämnat betänkandet Kommunal medverkan i internationella frågor (Ds C 1986:10). Enligt beredningen bör ansvaret för Sveriges internationella relationer även i fortsättningen åvila staten. Kommunal medverkan i internationella frågor kan enligt beredningens mening accepteras bara om sådan medverkan inte kan komma i strid med inriktningen av den svenska utrikespolitiken. Beredningen framhåller att denna förutsättning är uppfylld i den nu aktuella lagen.

Under det år som gått sedan riksdagen antog lagen har situationen i Sydafrika ytterligare förvärrats. Det är därför viktigt att även i fortsättningen vidta olika åtgärder för att från svensk sida markera ett avståndstagande till apartheidregimen och medverka till en förändring i positiv riktning. Kommuners och landstingskommuners möjligheter att bojkotta sydafrikanska varor och tjänster utgör en icke oväsentlig del i den svenska Sydafrikapolitiken. Det är därför naturligt att den lag som ger kommunerna och landstingen denna kompetens ges fortsatt giltighet. Det finns enligt regeringens uppfattning ingen anledning att tidsbegränsa lagen, vilken således bör gälla tills vidare. Lagen kan i vanlig ordning upphävas om läget i Sydafrika förändras så att bojkottåtgärder inte längre ter sig aktuella.

Motion

I motion 1986/87:U101 av Margaretha af Ugglas m. fl. (m) hemställs att riksdagen avslår regeringens förslag om fortsatt giltighet av lagen (1985:1052) om rätt för kommuner och landstingskommuner att vidta bojkottåtgärder mot Sydafrika.

Motionärerna understryker att Sveriges utrikes-, säkerhets- och biståndspolitik skall utformas av regering och riksdag. En utvidgning av kommunernas och landstingskommunernas kompetens i utrikespolitiska frågor kan

komma att inkräkta på utrikespolitiken och strider dessutom mot den s. k. lokaliseringsprincipen för kommunernas verksamhet. Därtill framhålls att den övervägande delen av kommunernas import från Sydafrika utgjorts av lantbruksprodukter för vilka redan gäller lagstadgat förbud mot införsel.

UU 1986/87:7

Utskottet

Utskottet har i betänkandet UU 1985/86:12 behandlat förslaget (prop. 1985/86:52) till den lag som nu föreslås få förlängd giltighetstid. För ett närmare resonemang kring bl. a. lagens bakgrund och syfte hänvisas till nämnda betänkande.

Utrikes-, handels- och biståndspolitiken är en angelägenhet för riksdagen och regeringen. Opinions- och solidaritetsyttringar med anknytning till främmande länder anses i princip falla utanför den kommunala kompetensen.

Vid olika tillfällen har emellertid genom lagstiftning gjorts undantag från denna grundsats. Sålunda har den kommunala kompetensen inom detta område utvidgats genom lagar om rätt att bistå utländsk studerande, att lämna internationell katastrofhjälp resp. att vidta bojkottåtgärder mot Sydafrika.

Stat-kommunberedningen har i sitt tidigare nämnda delbetänkande Kommunal medverkan i internationella frågor uttryckt uppfattningen att man bör vara mycket återhållsam med att blanda in kommunerna i utrikespolitiken. Ansvaret för Sveriges internationella relationer bör, anser beredningen, som hittills ligga på statsmakterna. Kommunal medverkan bör endast komma i fråga om den inte står i strid med inriktningen av den svenska utrikespolitiken och möjligheten till kommunala åtgärder öppnats genom särskild lagstiftning.

Utskottet anser att kommuner i princip inte bör ha rätt att besluta om åtgärder av utrikespolitisk natur. Samtidigt konstaterar utskottet att den nu aktuella lagstiftningen om kommuners rätt att delta i bojkottaktioner är klart avgränsad till att avse det unika fallet Sydafrika och att varje åtgärd från kommunernas sida enligt detta lagförslag ligger i linje med den av riksdag och regering beslutade Sydafrikapolitiken och bygger helt på dessas ställningstagande i denna fråga.

Utskottet tillstyrker förslaget i propositionen och avstyrker följaktligen motion U101.

Hemställan

Utskottet hemställer

att riksdagen med avslag på motion 1986/87:U101 godkänner det i proposition 1986/87:10 angivna förslaget till lag om fortsatt giltighet av lagen (1985:1052) om rätt för kommuner och landstingskommuner att vidta bojkottåtgärder mot Sydafrika.

Stockholm den 25 november 1986

På utrikesutskottets vägnar

Stig Alemyr

Närvarande: Stig Alemyr (s), Sture Ericson (s), Margaretha af Ugglas (m), Axel Andersson (s), Ingemar Eliasson (fp), Sten Sture Paterson (m), Karl-Erik Svartberg (s), Nils T Svensson (s), Britta Hammarbacken (c), Maj Britt Theorin (s), Viola Furubjelke (s), Maria Leissner (fp), Gunnar Hökmark (m), Oswald Söderqvist (vpk) och Görel Thurdin (c).

UU 1986/87:7

Reservation

Margaretha af Ugglas, Sten Sture Paterson och Gunnar Hökmark (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 2 börjar med "Utskottet har" och slutar med "motion U101." bort ha följande lydelse:

Sveriges utrikes-, säkerhets- och biståndspolitik skall utformas av riksdag och regering.

De grundläggande bestämmelserna om den kommunala kompetensen finns i 1 kap. 4 § kommunallagen. De närmare gränserna för den kommunala kompetensen har dragits upp av rättspraxis.

En utvidgning av kommunernas och landstingskommunernas kompetens i utrikespolitiska frågor kan komma att inkräkta på utrikespolitiken. Utvidgningen av den kommunala kompetensen i dessa frågor strider dessutom mot den s. k. lokaliseringsprincipen, då de åtgärder som lagen öppnar möjlighet till saknar samband med den egna kommunen.

Den övervägande delen av kommunernas och landstingskommunernas import från Sydafrika utgjordes dessutom av lantbruksprodukter för vilka gäller lagstadgat förbud mot införsel.

Med hänvisning härtill avstyrker utskottet regeringens förslag. Motion U101 tillstyrks därmed.

dels att utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

att riksdagen med bifall till motion 1986/87:U101 avslår proposition 1986/87:10 om fortsatt giltighet av lagen (1985:1052) om rätt för kommuner och landstingskommuner att vidta bojkottåtgärder mot Sydafrika.

